

לתגובות והערות: שגיא 054-888199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשַּׁבָּת: 19:03

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:01

ר"ת: 20:35

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 414 16.8.2019 - מול מנחם אב תשע"ט

זו השעה לה' צדיקים ובוואו בו

פְּרִשֶׁת - וְאַתְּזַנֵּן

שְׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקֹדֶשׁוֹ (ה,יא)

בדרום אפריקה מתגורר לו יהודי שומר תורה ומצוות שמבין בכלכלה, קוראים לו קיווי ברנהרד. הוא הוציא ספר שתורגם ל-8 שפות כיצד לאמץ תכונות מעולם הנמרים וליישם אותם בעולם הכלכלי. כמובן שהוא הפך להיות מרצה מבוקש בכל הועידות הכלכליות, ויום אחד מתקשר אליו סמנכ"ל מייקרוסופט להזמין אותו לנאום הפתיחה של הכנס הכלכלי השנתי של החברה שהוצאותיו נאמדים בכ-80 מליון דולר! הוא שמח מאוד ונענה להזמנה, אך כשהוא פתח את היומן הוא גילה כי ההרצאה שלו נופלת ביום שבת. הוא אמר לסמנכ"ל: "אני מאוד מצטער אבל אני לא אוכל להגיע, אני לא עובד בשבת". המנהל לא התבלבל ואמר לו: "הבנתי מה שאתה אומר, תקבל תוספת, במקום מליון דולר, מליון וחצי..."

אמר לו קיווי: "אני לא רוצה תוספת, אני יהודי ואני לא יכול לעבוד בשבת..."

טוב, הבנתי...", אמר, "אני חוזר אליך עוד חצי שעה".

המנהל התקשר לאחר חצי שעה ואמר: "קיווי, יש אישור, אני שולח לך צ'ק פתוח, תחתום כמה שאתה רוצה..."

אמר לו קיווי: "לא הבנת אותי, אני בשבת לא עובד!"

לא היתה למייקרוסופט ברירה, הם מאוד רצו את המרצה המבוקש, כי אי אפשר לפתוח ועידה כלכלית רצינית בלעדיו, והם נאלצו להוציא עוד עשרות מיליונים, ולדחות את הכנס, את המוזמנים ואת האולם ליום ראשון.

שבוע לאחר הכנס, מתקשר הסמנכ"ל לקיווי ואומר לו: אתה חייב לשמוע מה שקרה, אתמול טסתי עם ביל גייטס במטוסו הפרטי ודיברנו על הכנס שהיה, וכמה שנהנו מההרצאה שלך... ואז פנה אלי ביל ואמר לי: "אני חושב שזה טירוף שדחינו כזה כנס בכיר בעלות אדירה, בשביל שיחה של יהודי אחד. לא יכולת לשמן את המערכת טיפה?".

אמרתי לו: "אני הצעתי לו צ'ק פתוח, הוא לא הסכים..." אמר לי ביל גייטס: "אני יכול לקנות בכסף שלי הכל! אם בא לי גורד שחקים - אני קונה. בא לי יאכטה - אני קונה. אבל אני לא יכול לקנות שבת אחת של יהודי".

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ (ה,טו)

שקועים היו ה"יהודי הקדוש" מפשיסחא ותלמידיו בלמוד, והנה הגיע ענין קשה מאד. התעמק הצדיק בלימודו, וכלל לא חש בנעשה סביבו. כל אותה עת ישבו סביבו התלמידים והמתינו עד אשר ימשיך רבם בשיעורו. ואולם, עיונו של הצדיק באותה סוגיה חמורה ארך זמן רב. לפתע חש אחד התלמידים הממתינים ברעב. אמר אפוא לנפשו: 'בוודאי יוסיף הרבי להגות בסוגיה עוד זמן רב. בינתיים אמהר לבית אמי ואטעם דבר מה על מנת להשקיט את רעבוני. עתה, מציק לי הרעב ומונע ממני להתעמק בלמוד. ואם לא אוכל כעת כיצד אצליח להתרכז בלמוד מאוחר יותר?' במחשבה זו מיהר אל ביתו, אכל דבר מה ופנה לשוב אל בית המדרש. עודנו על סף הבית, וקולה של אמו השיגו: "אנא, בני, התוכל לעלות אל עליית הגג להוריד חבילת שחת? הן יודע אתה, בני, שאינני מסוגלת לטפס לגג, וכה זקוקה אני לשחת!".

"אבל, אמא", השיב הבן, "עלי לחזור מיד אל בית המדרש. הן הרבי יסיים עד מהרה את עיונו בסוגיה ויתחיל להסביר את הדברים באזני התלמידים!". מוטב, בני", הבינה האם והפטירה אנחה, "שתשוב ללימודך. סלח לי על שבקשתיך לטפס אל עליית הגג. אך מה לעשות, ואני זקוקה לעתים קרובות לעזרתך. כן..." דמעה נגרה מעיניה, "לא קל להיות אשה אלמנה..."

כשהמילים של אמו מלוות אותו יצא הבן מהבית ופסע לעבר בית המדרש. תחילה צעד במהירות, חושש היה שמא יפסיד שמץ מדברי רבו. אך הנה נעשו צעדי מתונים קמעה, ולפתע עצר על מקומו בבהלה. "לשם מה אני לומד?" שאל את עצמו שאלה נוקבת. "לאיזו מטרה אני כה ממהר אל בית המדרש? האם כדי ללמד ולדעת עוד ועוד? וכי מה אשיג אם אוסיף לעצמי ידיעות והרי כל מטרתו של הלמוד היא על מנת לקיים את הדברים!"

"והנה, עתה", הכהו לבו, "לא מילאתי את בקשתה של אמי. אמנם למדתי הלכות כיבוד הורים, וההלכות שגורות על פי. אך כאשר הגיע הרגע לקיימן מה עשיתי? עזבתי את אמי ולא מילאתי את משאלתה. האם לשם כך למדתי את ההלכות?", לא! כל מטרת הלמוד היתה על מנת לקיים את הדברים. ולכן, עלי למהר הביתה ולעשות את שבקשה אמי! וחישי סב הנער על עקבותיו ושב לבית אמו. הוא טיפס אל עליית הגג, חיטט בין החפצים עד אשר מצא את חבילת השחת המבוקשת. "הנה, אמא, השחת שבקשת", הגיש את החבילה לאמו בעיניים מושפלות מבושה. "אנא, מחלי לי על שלא מילאתי את בקשתך מיד".

על פניה של האם הסתמון חיוך של קורת רוח. "רוב תודות, בני. ועתה, רוץ ללימודיך, מקווה אני שלא הפסדת ולו גם מעט מדברי רבך!" כשלבו קל עליו מיהר הנער אל בית המדרש. "אנא ה" רחשו שפתיו, "אינני רוצה להפסיד את דברי הרבי, עשה שלא אאחר!". בידיים רוטטות פתח את דלתו של בית המדרש. בחלל החדר עמדה דומה. ה"יהודי הקדוש" שקוע היה עדיין בעיונו. והנה, אך נפתחה הדלת, הרים הצדיק ראשו מן הספר וחיוך האיר את פניו הקדוש. הוא קם ממקומו ופנה אל התלמיד הניצב על הסף. "האם ידוע לך מי מלווה אותך כעת?"

הנער היתום השפיל פניו במבוכה. חבריו התבוננו חליפות ברבם ובחברם אך זולת הנער שבפתח לא ראו מאומה. "אמור נא", שב ה"יהודי הקדוש" לשאלו, "איזו מצוה חשובה קיימת זה עתה, שבזכותה בא עמך מלווה כה נכבד?" והנער עדיין שותק במבוכה.

"כשנכנסת הנה", המשיך ה"יהודי הקדוש", "ראיתי כי האמורא אביי מלווה אותך. ובהיכנסו, האיר את עיני וישב את הקושיה החמורה שהתלבטתי בה שעה ארוכה. אמור לי אפוא, על מה ולמה זכית למלווה גדול שכזה?"

או אז פצה הנער את פיו ובקול לחש סח את אשר עבר עליו בשעה האחרונה. "הבנתי שטעיתי", סיים, "ולכן שבתי הביתה ומילאתי את רצון אמי".
"אכן", פנה הצדיק אל תלמידיו, "ברור כשמש על שום מה זכה חברכם לליווי של אביי. אביי יתום היה מאביו ומאמו. ושמו הנו ראשי תיבות של המילים (הושע יד,ד): "אֲשֶׁר בָּדַד יָרַחַם יְתוֹם". האמורא אביי לא זכה בימיו לקיים את המצווה החשובה, מצות כבוד אב ואם, ולפיכך מאז פטירתו נוהג הוא ללוות את הנמקימים את המצווה הזו, שכן עז רצונו להצטרף אל אלו הזוכים לקיים את המצווה החשובה, מצוות כבוד אב ואם" (מעשיהם של צדיקים).

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ (ה,טו)
ידוע שהאדם הוא "חֵלֶק אֱלֹהִים מִמַּעַל" (איוב לא,ב). לכן כאשר אנו פוגעים במישהו, לא רק שזה עוון של 'בין אדם לחברו', אלא גם עוון של בין אדם למקום' (לקב"ה).

אמרו חז"ל (מגילה טז): יעקב אבינו נענש על ביטול כיבוד אב ואם שביטל כ"ב שנה, בכך שגם יוסף מידה כנגד מידה נלקח ממנו לכ"ב שנים ולא זכה שיתקיים בו כיבוד אב במשך כל הזמן הזה.

שואל הגאון חיד"א זצ"ל, בספרו 'כסא דוד' הרי אב שמוחל לבנו כבודו מחול, ויצחק אבינו מן הסתם שמוחל ליעקב על מה שלא שמשו כ"ב שנים, ואם כבודו מחול למה נענש יעקב?

ותירץ הגאון חיד"א: על פי מה שכתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים תקעד) שגם אם אב מחל על כבודו וכבודו מחול, מכל מקום נענש בידי שמים. וכל כך למה? משום שכאשר חטא לאביו, חטא בזה גם לה' שציווה לכבד את אביו, וממילא על החלק הזה שבינו לבין השם יתברך אינו יכול למחול.

זהו שהדגיש הכתוב: "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ". כלומר עליך לכבד את אביך כמו שציויתי ואין מועיל בזה מחילת האב.

מסופר על רבי רפאל ברוך טולידנו זצ"ל, שפעם הבחינו ידידיו של הצדיק שישב עמו בסעודת מצוה, שהוא אינו טועם מאומה, שאלוהו: מדוע אינך אוכל, הלא זוהי סעודת מצוה?"

השיב להם רבי ברוך: "שרוי אני היום בתעניתו", לאחר שהפצירו בו לגלות להם סיבת התענית, סיפר להם את העובדה שאירעה עמו: "אתמול שהיתי עם אבא בבית הדין. והנה לפתע אחד מבעלי הדין שאבי פסק לחובתו, החל מתווכח עמו בחרי אף כדי להוכיח את צדקתו. בלהט הוויכוח השתמש הלה במילים בוטות ופגע בכבודו של אבא.

"לא יכולתי לחשות ולראות את בביזונו של אבא, ולכן הוכחתי את הלה על פיו, ואולם אבי לא הסכים עם תוכחתי והצטער מאוד על שהעלבתי אותו. לאחר שעזבתי את בית הדין, גזרתי על עצמי תענית, כדי לכפר על הצער הרב שגרמתי לאבא". (ביקוד החמה)

ממתק לשבת – הרב נחמיה וילהלם שליט"א

כשהסתיימה השואה התברר שהרבה ילדים יהודים שהצליחו לשרוד נשאר יתומים. ההורים שלהם נלקחו אל מותם במחנות הריכוז, והילדים הקטנים נשאר לבד. הרבה מנזרים נוצריים, אספו את הילדים, שמרו עליהם וגידלו אותם. הרב הראשי לישראל הרב הרצוג הסתובב באירופה במשך חודשים רבים ועבר ממנזר למנזר, אסף את היתומים הרכים והקים בעבורם בית יתומים יהודי כדי שיגדלו כיהודים. באחד הימים, הגיע הרב הרצוג אל בית היתומים גדול ומוכר באירופה וניגש לנזירה הראשית, הודה על הצלת היתומים היהודיים וביקש לקבל אותם בחזרה לעם היהודי, הנזירה הסכימה אך שאלה את השאלה המתבקשת, איך תדע מי כאן מתוך מאות הילדים שבמנזר, יהודי? הרי עברו חודשים רבים מאז ראו את הוריהם שנלקחו לתאי הגזים. הרב הרצוג אמר לה אני אדע, הוא ביקש לכנס את הילדים לאולם המרכזי, עלה לבמה וזעק בהתרגשות "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד". מיד עשרות ילדים קטנים רצו לכיוונו בבכי מר וקראו "אבא", "אמא"... הם נזכרו בשמע ישראל שהיו הוריהם אומרים איתם לפני שהלכו לישון, כל הילדים האלו הצטרפו לרב והגיעו לארץ ישראל. התפילה המפורסמת ביותר בתפילות היהודיות היא "קריאת שמע".

חלקה הראשון מופיע בפרשת השבוע ואתחנן אנו מצווים לקרוא קריאת שמע פעמיים בכל יום: בבוקר ובערב. נוסף על כך, התפילה מופיעה כמה פעמים נוספות בסידור התפילה. כך, חוץ מקריאת השמע הנאמרת בתפילת ערבית, קוראים שמע לפני ששוכבים לישון בלילה. זהו אחד הטקסטים היהודיים הראשונים שמלמדים ילד קטן, והיא גם התפילה שאומרים כשהאדם הולך לעולמו, בסוף הדרך. ההצהרה המרכזית של השמע היא "השם אחד". חז"ל אומרים: "כל המאריך באחד, מאריכין לו ימיו ושנותיו".

בחסידות מוסבר שבכך אומרים לנו חז"ל לחשוב על הרעיון במשפט "השם אחד" המשמעות היא לא רק שיש אלוקים אחד, אלא שכל הבריאה האחד עם אלוקים. אין שום דבר מחוץ לאלוקים. כשהרעיון הזה בתודעתנו אנו קוראים את שמע ישראל בכל מאודנו, אבל יותר מכך אנחנו מצליחים להפנים שאנחנו חלק מהאלוקות ומבינים את גודל הזכות והאחריות של כל אחד מאיתנו בתוכנית האלוהית ואת המשמעות הפנימית של כל מעשה שלנו. יהי רצון שנזכה להבין את היותינו חלק ממשוהו כל כך גדול ונזכה למלא את החלק שלנו כהכנה לגאולה שלימה שתבוא בקרוב ממש.

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן בת גילה.

לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.

לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל.